

Jelenségnaptár

2006. május (JD 2 453 867–887)

A bolygók láthatósága

Merkúr. Május 18-án felső együttállásban van a Nappal. A hónap végén másfél órával nyugszik a Nap után.

Vénusz. Hajnalban látszik a keleti égen. Másfél órával kel a Nap előtt. Fényessége $-4^m,0$ -ról $-3^m,8$ -ra csökken, fázisa $0,7$ -ről $0,8$ -re növekszik.

Mars. Az esti órákban látható a Geminiben, éjfél előtt nyugszik. Fényessége $1^m,6$, látszó átmérője $4''6$, mindkettő csökken.

Jupiter. Egész éjszaka megfigyelhető a Libra csillagképben. Napkelte körül nyugszik. 4-én kerül szembenállásba a Nappal. Fényessége $-2^m,5$, látszó átmérője $45''$.

Szaturnusz. Az éjszaka első felében látható a Cancer csillagképben. Éjfél körül nyugszik. Fényessége $0^m,3$, látszó átmérője $18''$.

Uránusz, Neptunusz. Éjfél után kelnek. Az Uránusz az Aquariusban, a Neptunusz a Capricornusban látható, a hajnali égen.

A hónap változója: a T Centauri

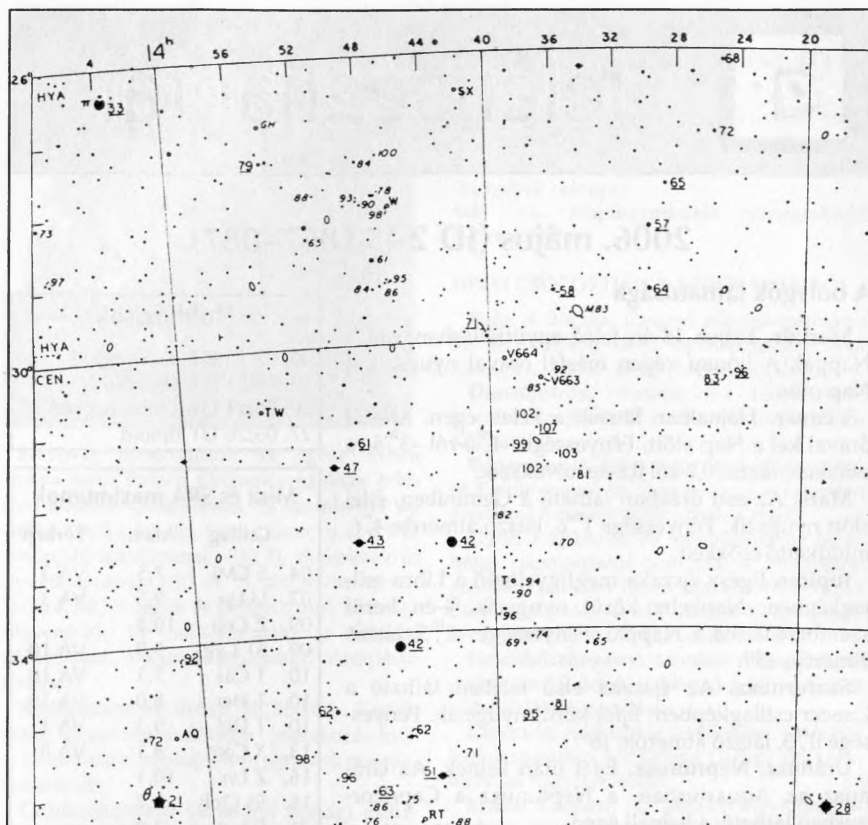
Ezúttal a déli végekre kalauzoljuk kistávcsoves észlelőinket: a -33 fokos deklináción található fél-szabályos változóhoz, az $5^m,5$ és $9^m,0$ között alig 90 napos periódussal változó T Cen-hez. Fénygörbéje szinte mirai szabályosságú, és a rövid periódus miatt kimondottan szédítőek változásai. Magyarországi láthatósága szűk fél évre terjed ki, amiből a kényelmes esti időszak alig 1–2 hónapig tart. Azonban már ez idő alatt is feltűnő a közel 4 magnitúdónyi „liftezése”, ami miatt 3–4 naponta érdemes felkeresni és megbecsülni fényességét. Mellékelt térképünk az AAVSO Atlaszból származik, és mint látható, a T Cen szinte pontosan 4 fokkal az M83 spirálgalaxis „alatt” kereshető meg. A terület azonosítását nagyban megkönnyíti a T Cen-től keletre levő, kb. 2 fokos háromszög 4 magnitúdós csillagokból. (Ksl)

Holdfázisok

05. 05:13 UT első negyed
13. 06:51 UT telehold
20. 09:21 UT utolsó negyed
27. 05:26 UT újhold

Mira és SRA maximumok

	Csillag	Max.	Térkép
04.	S CMi	7,5	VA 3
07.	U Lyr	9,5	VA 3
09.	Z Cep	10,8	
09.	ST Cyg	9,9	VA 10
10.	T Cas	7,1	VA 10
10.	T Her	8,0	VA 10
10.	T Del	9,3	VA 11
13.	X Cam	8,1	VA 8
16.	Z Lyr	10,1	
16.	SS Oph	8,7	
21.	R Lyn	7,9	
23.	R Lep	6,8	VA 1
23.	R Dra	7,6	VA 11
23.	Z Cas	10,0	VA 5
24.	SS Her	9,2	VA 5
25.	V Vir	8,9	
28.	U CMi	8,8	
28.	S UMa	7,8	VA 11

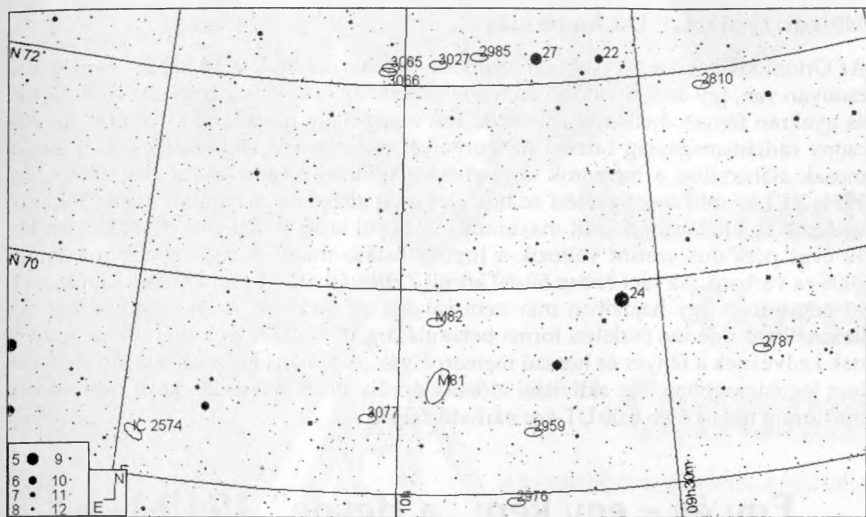

Mélyég ajánlat májusra

Fényes Messier-objektumok kerülnek sorra e havi galaxis kínálatunkban. Már kisebb eszközökben is remekül látszik az Uma pompás párosa, az M81–82. A környéken további szép, fényes galaxisok is becserkészhetőek: az M101 a Göncöl rúdja fölött vagy a Canes Venatici négyesfogata: az M51, M63, M94 és az M106. Halványabb célpont az M81–82-től kicsit északabbra lévő NGC 2985 és a délebbre fekvő NGC 2976. Természetesen több nehezebb objektum is fellelhető néhány fokok környezetben.

Gömbhalmazok: méltán népszerű az M13 a Herculesben, talán nincs is amatőr, akinek be kellene mutatni. Az M13 mellett némileg elhanyagolt az M92 – méltatlanul, hiszen ez az objektum is remek látványt nyújt már kis távcsövekben is. Az Ophiuchus gömbhalmazai közül a legnyugatabbra fekvő M10-et és M12-t javasoljuk szemlélődésre.

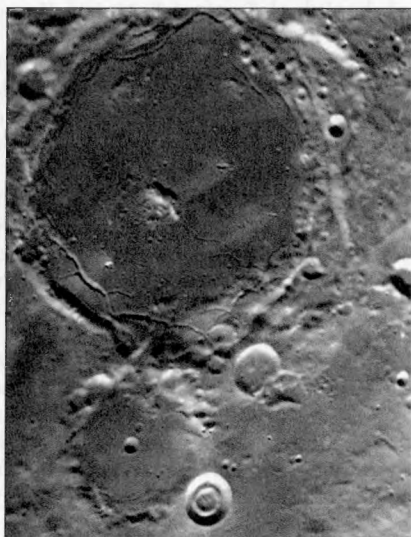
Planetáris kód: a Herculesben található NGC 6210 viszonylag nagy felületi fényességgel bír, CCD-vel vagy filmen megörökítve feltűnnek nyúlványai, ami miatt Kozmikus Teknősnek is nevezik. (*Spe*)

A hónap Hold-alkazatai: a Pitatus-kráter és a Hesiodus A

A Meteor korábbi számaiban többször is megjelent feldolgozás a Mare Nubium keleti felén húzódó Rupes Rectáról és környékéről. Innen kb. 200 km-re délre egy nagyméretű, apró rianásokkal szabdalalt aljzatú romkrátert találhatunk, a Pitatust. A Pitatus-kráter észlelése is hálás feladat, főleg ha a rianásokat is megpillantjuk. Még érdekesebb a tőle nyugatra fekvő Hesiodus A, a Hesiodus-kráter falára tapadt, kb. 10 km-es másodlagos kráter. Ez a kis kráter azért is érdekes, mert az alján egy apró, koncentrikusan elhelyezkedő vékony falgyűrű található. 9 cm-es refraktor már megmutat belőle valamit, de itt is szükség lenne a nagyműszerrel készített hazai digitális képekre.

A májusi szimultán célpontja is ez a két alakzat lesz. Az időpont: 2006. május 07. 19:00 UT. Részletek a szakcsoport honlapján olvashatóak. (Ggz)

A Pitatus-kráter és a Hesiodus A
(Wes Higgins felvétele)

Meteorraj-ajánlat: Éta Aquaridák

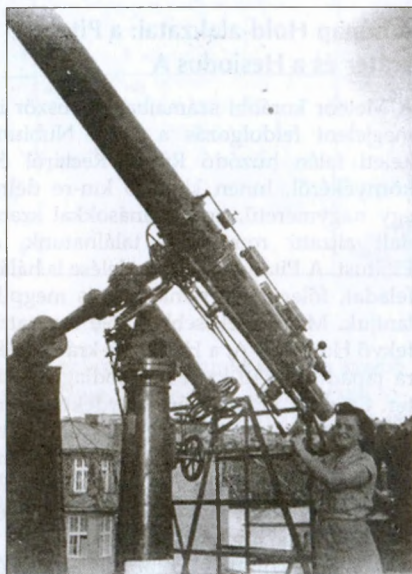
Az Orionidák párja a tavaszi égen. Sajnos a radiáns napkelte előtt kel fel, és elég alacsonyan van, így csak rövid idő áll rendelkezésre az észleléshez napkelte előtt. Gyors és gyakran fényes meteorok jellemzik, sok rajtag hagy maradandó nyomot. Az alacsony radiánsmagasság hosszú meteorpályát eredményez emiatt az észlelők hajlamosak alábecsülni a meteorok szögsebességét. A maximum viszonylag széles. Az 1984–2001 közötti megfigyelési adatok elemzése alapján a maximum május 3-án következik be általában, a ZHR maximuma 30 körül szokott alakulni. A maximum kb. 12 éves periódus szerint változik a Jupiter hatása miatt. A legnagyobb maximum 2008-ra várható. Az idei évben 50–60 körüli ZHR várható. A Hold május 5-én lesz első negyedben, így hajnalban már nem zavarja az észlelést. A raj megfigyelése felhasználható minden észlelési forma betanulására. A vizuális és fotografikus munkának kedveznek a fényes és hosszú meteorpályák. A radiáns helyi idő szerint 8 órakor lesz legmagasabban. Az aktivitási időszak április 19. és május 28. közé esik. Idén a maximum május 6-án 6:00 UT-kor várható. (GyL)

Egy év – egy kép: „a Heyde” 1949-ben

A Heyde – amatőrök generációi így ismerik hazánk első számú bemutató távcsövéét, a kalandos sorsú refraktort. A 200/3020-as műszert 1908-ban gyártotta Gustav Heyde drezdai cége az ógyallai csillagvizsgáló számára. A 8 hüvelykes távcsövet eleinte az égbolt fotometriai felmérésében használták, később, már a budapesti svábhegyre telepítve, többek között változócsillagok fényességmérését folytatták ezzel a jól megépített műszerrel. Kulin György is ezzel a távcsövel végezte első méréseit fiatal svábhegyi csillagászként.

A Heyde-refraktor 1947-ben került az Uránia Bemutató Csillagvizsgálóba, melyet a Magyar Csillagászati Egyesület hozott létre ugyanabban az évben. Az elmúlt évtizedekben százezrek számára nyújtott felejthetetlen távcsöves élményt ez a műszer.

A mellékelt felvétel 1949 nyarán készült, a távcső mellett Szécsy Ilona áll, aki ma is tagja a Magyar Csillagászati Egyesületnek. A Heydét még kupola nélkül látjuk – a műszert majd' két évtizeden keresztül egy egyszerű, letolható fabódé védte az időjárás viszontagságaitól.

Budapesti Távcső Centrum

- » a legjobb távcsőmárkák képviselete
- » a legnagyobb hazai raktárkészlet
- » csillagászati távcsövek, mechanikák, állványok, kiegészítők
- binokulárok, spektívek, éjjellátók, mikroszkópok
- csillagászatra, természetmegfigyelésre, fotózáshoz

nyitvatartás

kedd 14–19h
szerda 9–19h
péntek 14–19h

egyéb időpontokban
telefonos egyeztetés
alapján

telefon

(1) 202 5651

email

castell.nova@chello.hu
tavcszo@tavcsobolt.com

tanácsadás, információ (20) 432 5555 (30) 253 82 41 (30) 340 42 68

XII. Városmajor u. 19/b
1 perce a Déli pályaudvartól

a Budapesti Távcső Centrumban
megtalálhatók:

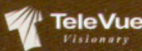

www.tavcsobolt.hu

www.tavcszo.com

Sky-Watcher

Leitzhungaria

Professzionális

Spektívek

Óriásbínokulárok

Digitális analóg
fényképezőgépek

Lézeres
Távolságmérők

Éjjellátók

Keresőtávcsövek

Csillagászati teleszkópok

Szűrők, kiegészítők

MINOX

PENTAX

Megoldások minden megfigyelési területre,
a világ vezető optikai cégeitől!

Ingyenhitel lehetőség **0%** THM, kérje árajánlatunkat faxon, e-mailen

Cím: Leitz Hungaria Kft. 1075 Budapest, Madách I. u. 13-14.

Tel.: 20/96 59 171, (1) 268 95 20 Fax: (1) 268 95 21

E-mail: absz@leitz-hungaria.hu